עד ועד בכלל או דלמא עד ולא עד בכלל בעי רב פפא את"ל עד ולא עד בכלל פי פרשה מהו בעי רבי ירמיה את"ל עד ועד בכלל פרשה עצמה מהו ת"ש הפרשה תידון כבשר מאי לאו פרשה ראשונה ושניה לא שלישית בעופא ר' ינאי אומר (א) למטה מן האגפים ור"ל אמר עד בין אגפים אמר עולא הוה קאימנא קמיה דבן פזי ואייתו לקמיה עופא ובדק עד בין אגפים ושלח ליה דבי נשיאה וקם ואזל ולא ידענא אי משום דלא צריך למבדק טפי אי משום כבוד נשיאה: ניטלה הכבד וכו': הא נשתייר הימנה כלום כשרה אע"ג דלא הוי כזית והתנן ניטל הכבד ונשתייר הימנה כזית כשרה אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' חייא הא ר"ש בר רבי כי הא דר' חייא זריק לה ור"ש בר רבי מטביל לה וסימניך עשירין מקמצין ההוא פולמוסא דאתא לפומבדיתא ערקו רבה ורב יוסף פגע בהו ר' זירא אמר להו ערוקאי כזית שאמרו במקום מרה רב אדא בר אהבה אמר במקום שהיא חיה אמר רב פפא הלכך בעינן כזית במקום מרה ובעינן כזית במקום שהיא חיה בעי ר' ירמיה מתלקט מהו כרצועה מהו בעי רב אשי כזית מרודד מהו תיקו בעא מיניה ר' זריקא מר' אמי נדלדלה כבד ומעורה בטרפשיה מהו אמר ליה דלדול זה איני יודע מהו אי למ"ד במקום מרה הא איכא אי למ"ד במקום שהיא חיה הא איכא: הריאה שניקבה: רב ושמואל ורב אסי דאמרי קרמא עילאה ואמרי לה קרמא תתאה אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן וסימניך כיתונא דורדא דמנחא ביה ריאה פשיטא אי אינקיב עילאה ולא אינקיב תתאה מגין כדרבה דאמר רבה האי ריאה דאגליד כאהינא

עד ועד בכלל. והכי קאמר מן הראש ועד בין הפרשה ראשונה וכל אותו בין א)בכלל טרפה או דלמא הכי קאמר עד ולא עד בכלל טרפה שלישית כשרה שניה איני יודע ה"ה לראשונה דמספקא ליה וממילא משתמע ולא אצטריך לפרושי ראשונה ושניה איני יודע דכיון דאמר ודאי טרפה עד אחת ולא היא בכלל מכלל דמכאן ועד שלישית מספקא ליה וחדא מינייהו הוא דנקט דלא תימא שניה כשלישית לקולא: אמ"ל עד ולא עד בכלל פי פרשה מהו. נפסק החוט הגדול כנגד פי הפילולין הראשונים במקום פילול מהו בכלל טרפה הוא או בכלל איני יודע הוא מי אמרינן עד בין דוקא ופי הפרשה טרפה או לאו דוקא: ואמ"ל עד ועד בכלל. ליכא למיבעי בפי הפרשה מידי דודאי טרפה דאפילו חוט שכנגד הפסק שבין שני הפילולים טרפה וכ"ש פי פילול הראשון אלא הכי קא מיבעיא ו)ליה נפסק הפילול עצמו מן החוט מהו ובפרשה ראשונה קאי: פידון כבשר. שאם נפסק הפילול כשרה: ה"ג מאי לאו ראשונה ושניה לא שלישית. מאי לאו פילול ראשון ואע"ג דחוט של אחריה עדיין בכלל טרפות או בכלל ספק הוא וכן שני לשון מורי. ח)לשון אחר בין הפרשות הן צלעות קטנות של אליה. פרשות הוא בשר המפריש בין צלע לצלע. (בין) [פי] הפרשות צלעות שבין פרשה לפרשה: גדי שמן. חי: בליעה טפי. הצלעות נבלעין ואין ניכרין כשהוא חי: בליטי טפי. ונפשט הבשר והכל דומה לצלעות. וכל לשון זה אינו נראה לי ומפי גאון שמעתיו: עד אחת. עד בין הפרשה ראשונה דהיינו צלע ראשונה של אליה: טרפה. אם נפסק החוט: בעי רב הונא עד ועד בכלל. שאם נפסק החוט כנגד צלע הראשון טרפה דאיהו נמי קאי בין שתי פרשות שיש הפרש בינו לצלעות הגדולות: ולא עד בכלל. ובכלל איני יודע הוא: פי פרשה. נפסק החוט אצל תחלת העצם ולא כנגדו ממש מאי בהדי עצם חשיב ואיני יודע או בהדי פרשה קמייתא חשיב וטרפה. ולא נהירא דהא ודאי מן הפרשה היא ולא מבין הפרשה: פרשה עצמה. נפסק החוט כנגד פרשה שניה בשר שבין צלע ראשון לשני מהו בהדי ראשון שדינן ליה וטרפה או בתר צלע שני שדינן ליה ואיני יודע: פידון כבשר. אם נפסק החוט כנגדו. ולהאי לישנא גרס מאי לאו פרשה שניה. ומפי גאון אחר שמעתי פרשה עצמו נשבר הצלע עצמו. ולשון מורי הראשון הגון וסייג מצאתי לו בהלכות גדולות והוא עיקר ס): עד למטה. מכנפיו הוי כח חוט השדרה דיליה: ולריש לקיש עד כנגד בין אגפים. ותו לא: ושלחו ליה דבי נשיאה. שלחו בשבילו שילך אצלם: וקא אנן תנן. גבי אלו כשרות במתני' (לקמן נד.): זריק לה. לבהמה שלא נשתייר בה כזית מן הכבד דקסבר טרפה: מטביל לה. אוכלה. וכל מאכלם ע"י טיבול חומץ או מרוסת כך שמעתי. אבל נראה בעיני דבאיסור והיתר טריף ומכשר הוה שייך למיתני חריק ומטביל לא שייך ביה ומסתברא דהכי קאמר רבי חייא זריק לה לכבד של כל בהמה ולא היה אוכלו דלא הוה חשיב ליה ורבי שמעון מטביל ליה דאף על גב דלאו בשר הוא קאכיל ליה משום בריאותא דקסבר נשמה תלויה בו כדקי"ל (ברכות דף מד:) כל נפש משיב נפש וכדאמרינן (לעיל דף נג.) הרוצה שיבריא מותך כזית בשר קודש שמלא נפשה הילכך אם לא נשתייר כזית להעלות ארוכה שיחזור וירפא טרפה ולר' חייא לא בעי כדי להעלות ארוכה אלא שיורא פורתא מקום תליא דמרה דשיורא במקום מרה בעינן כדלקמן: עשירין מקמלין. רבי שמעון בן רבי בנו של נשיא היה. ומקמץ לשון עכרן: פולמוסא. חיל השלטון: ערוקאי. גמירו מינאי הא מילתא כזית שאמרו במקום מרה יהא: במקום שהיא חיה. שהכבד חיה משם דהיינו מקום תלייתה כשהיא מעורה ג)דבוקה תחת הכליות זה נראה לי ומלאתיו. לישנא אחרינא ביותרת הכבד איבר"ש בלע"ז והן טרפשין: מתלקט מהו. כזית מתלקט ולא במקום אחד אלא חצי כזית כאן וחצי כזית כאן: מרודד. מרוקע טינב"א בלע"ז וגרע מכרצועה: נדלדלה. נעקרה במקומות הרבה: ומעורה בטרפשיה. כאן מעט וכאן מעט וכולה קיימת: הא איכא. ג)הרי כולה קיימת: רב נחמן קרמא תתאה ס"ל: כיתונא דורדא. מלבוש אדום שהריאה מונחת בו. ורדא על שם שקרום ד)תחתון אדום הוא כדאמרינן לקמן (עמוד ב) כאהינא סומקא: דאגליד. שניטל קרום העליון והופשט כמו גלודה דמתניתין (לקמן דף נד.): כאהינא

עד ועד בכלל או עד ולא עד בכלל. מדאמר בפירקין (לקמן דף נה.) כל שיעורא דשיערו חכמים להחמיר ליכא למפשט מידי דהני מילי במשנה או בברייתא אבל הכא מימרא היא: ואם תימצי לומר עד ולא עד בכלל פי פרשה מהו. אף על פי שאמר שמואל עד בין הפרשות מ"מ מספקא ליה דדלמא מתחלת עובי פילול ראשון עד פילול שני שלמטה הימנו קרוי בין הפרשות ראשון ועד ולא עד בכלל ואיני יודע או שמא מסוף עובי פילול ב) קרוי בין הפרשות שזהו בין הפרשות ממש אבל מה שהוא כנגד עובי החוט המתפצל לא מיקרי בין הפרשות וטרפה אי נמי משום הכי מספקא ליה שמא פי פרשות עצמן דהיינו עובי פילול ראשון הוי בין הפרשות דקאמר שמואל לפי שהוא בין חוט המתפצל לשמאל לחוט המתפצל לימין והא דנקט שמואל עד בין הפרשות ולא נקט עד הפרשות לפי שהאחד מתחיל לצאת ולהתפצל קודם לחבירו ודוקא אם עד ולא עד בכלל איבעיא ליה בפי פרשה ראשונה אבל אם עד ועד בכלל לא מצי למיבעי פי פרשה שניה מהו דממה נפשך הוי בכלל איני יודע כמו בין הפרשות שני דהא עד בין הפרשות ראשון קאמר דטרפה ותו לא ואם איתא דפי פרשה אינו קרוי בין הפרשות הרי לא אמרינן שיהא טרפה אלא עד בין הפרשות ואין זה בין הפרשות ואם הוא קרוי בין הפרשות האמר שניה איני יודע ובכלל שניה יש לו להיות: ואם תימצי לומר עד ועד בכלל פרשה עצמה מהו. פירש בקונטרס נפסק הפילול עצמה מן החוט מהו ונראה דאפילו דאם תימצי לומר דעד ולא עד בכלל הוה מצי למיבעי בפרשה עצמה אמ"ל דפי פרשה טרפה אבל אי פי פרשה כשרה או ודאי ליכא למבעי דכ"ש פרשה עצמה ועוד י"ל דמבעיא ליה אם נפסק הפילול ברחוק ממקום חיבורו כנגד חוט השדרה שבין פילול ראשון לפילול שני שהוא בין הפרשות ראשון והשתא לא מצי למבעי אלא את"ל עד ועד בכלל: ג)מאי לאו ראשונה ושניה. הא דנקט שניה משום דאי הויא טרפה הוה שייך למבעי כל הנך בעיות בשניה כמו בראשונה: למטה מן האגפים. יש להסתפק אם למטה ממקום חיבורן בגוף קאמר אם למטה ממקום שסובבות על ו) העוף דהיינו למטה מסוף עצם של כנף המחובר בגוף: ערוקאי. רבי זירא לא היה צריך לברוח דאביו גבאי של מלך היה דנהג בגבואתא תליסר שנין כדאמר בפרק זה בורר (סנהדרין כה:) דכי הוה אתי ריש נהרא למתא כי הוה חזי רבנן אמר להו לך עמי בא בחדריך: הלכך בעינן כזית במקום מרה ובזית במקום שהיא חיה. הכי קיימא לן כדפסקינן לעיל (דף מג.) הלכה כדברי האומר בכזית: ואמרי לה קרמא תתאה. כלומר עם עילאה דאי תתאה גרידא הא פסקינן בסמוך דבעינן תרוייהו ואם כן לא הוה ליה לא כרב ה)ולא כשמואל: אינקיב

מסורת הש"ס

א) [ברכות טו: ושם נסמן], ב) [גירסת הרי"ף והרא"ש ר' ינאי אומר עד בין כו' ור"ל אמר עד למטה כו'], ג) [לקמן נד.], ד) [מנחות פו.], ה) [צ"ל מדרבה כדאיתא בע"ב], ו) [צ"ל רבה], ז) צ"ל לי, ח) [מכאן מחור לדף מה:], ט) [ע"כ פירושו לפי לשון אחר], י) עיין רש"א, כ) [עי' מהרי"ם],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבי ינאי אומר עד למטה:

◆

לעזי רש"י

איבר"ש [איברי"ש]. טרפשת.

טינב"א. דק, רזה.

◆

מוסף רש"י

הא נשתייר הימנה כלום כשרה. דעתיד להיבראות ולהתרפאות (הפרדס עמ' קמ). עשירין מקמצין. ר' שמעון שהרי בן נשיא ועשיר היה, קמצן עכרן (מנחות פו.). במקום שהיא חיה. פי' דהיינו במקום שתלוייה בתוך הכבד (הפרדס שם).

עין משפט נר מצוה

סג א ב ג ד מיי' פ"ט מהל' שחיטה הל' ג ד סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סימן נג סעיף ה ועיין בהג"ה:

סד ה מיי' שם פ"ח הל' כא סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מא סעיף א:

סה ו ז מיי' שם הל' כב ולאותרא ועיין בכ"מ ובל"מ:

סו ח מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעי' ה:

סז ט מיי' שם פ"ו הלכה א סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לו סעיף א:

סח י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

◆

שיטה מקובצת

א] וכל אותו בין הפרשה טרפה: ב] כשהיא מעורה ודבוקה: ג] הא איכא שהרי כולה קיימת: ד] על שם שקרום התחתון אדום: ה] ואיני יודע או שמא מסוף עובי פצול ראשון עד פצול ב' קרוי בין הפרשות: ו] ממקום ששוכבות על הגוף דהיינו למטה:

◆

רבינו גרשום

עד ועד בכלל כו' כלומר אמרת עד אחת טרפה עד ועד בכלל כו' אם תמצא לומר עד ולא עד בכלל שהראשונה אינה בכלל מוח פי פרשה ראשונה מהו שהיא בינתים בין סוף השדרה לתחלת פרשה של ראשונה מהו ישנה בכלל חוט השדרה אי לא: אם תמצא לומר עד ועד בכלל פרשה (ראשונה) [עצמה] בכלל מוח [או לא] א) אבל לא שניה. אם ניטלה פרשה שניה עצמה עצם וגם מוח תידון כבשר ולא כחוט השדרה: עד בין אגפים. עד כנפי העוף: כי הא דר' חייא זריק ליה כלומר ר' חייא זריק ליה וטריף הבהמה שלא נשתייר ממנה כזית ור' שמעון ב"ר מטביל ביה כלומר אכיל ליה ע"י טיבול ומכשר לבהמה אע"ג דלא הוי כזית: במקום שהיא חיה כלומר באותו מקום שהיא תולה: הילכך בעינן כזית במקום מרה כו' כלומר הן במקום מרה והן במקום שהיא חיה: מתלקט מהו כלומר דלא הוי כזית במקום אחד אלא מתלקט מכמה מקומות: כרצועה מהו כלומר ארוך וקצר: מרודד מהו דלא הוי כזית עב אלא מרודד: אי למ"ד כזית במקום מרה האיכא כלומר כיון דמעורה בטרפשה: ואמרי לה קרמא תתאה דשתי קרמות יש בריאה וסימניך כיתונא דוורדא כו' כלומר דאדום הפנימי כוורד. תתאה מנין מדרבא דאמר

א) לפי הגירסא שלפנינו בגמ' אינו מובן מש"כ אבל לא שניה ואולי דגירסא אחרת היה לו לפרשה ראשונה בכלל מוח אבל לא שניה וכו'.